

A szén-monoxid mérgezés megelőzése

A téli időszak sajnálatos velejárója, hogy mindennapossá válnak a szén-monoxid mérgezéssel kapcsolatos hírek. A szén-monoxid jelenlétét nem érzékeljük, mivel színtelen, szagtalan, a szervezetre gyakorolt hatásai (rosszullét, szédülés, hányinger, fáradtság) könnyen összetéveszthetők egyéb betegségek tüneteivel. Az akár halálos kimenetelű esetek néhány egyszerű és könnyen betartható szabállyal megelőzhetők.

Az egyik veszélyforrást a **gépjárművek zárt térben** (garázs, mélygarázs, alagút) történő üzemeltetése jelenti; kerüljük az ilyen helyeken való huzamos tartózkodást, a járművet csak a feltétlenül szükséges ideig járassuk, figyeljük a szén-monoxid-érzékelő jelzését, ha ilyen eszköz felszerelésre került.

Szén-monoxid-mérgezés elsősorban valamely **tüzelő berendezés** nem megfelelő üzemeltetése miatt fordulhat elő. A balesetek megelőzését úgy alapozhatjuk meg legjobban, hogy a tervezéssel, kivitelezéssel és az üzembe helyezéssel megfelelő **szakembert** bízunk meg. Soha ne becsüljük alá ezeket a feladatokat, a tervező, a tervek szerint eljáró kivitelező és az üzembe helyezéshez szükséges szakemberek gondos munkája garancia lehet a műszaki követelményeknek megfelelő és biztonságos rendszerek működésére.

A legtöbb tüzelőberendezésnek elengedhetetlen része az égéstermék-elvezető, a **kémény**. Amennyiben a kémény járata leszűkül (behulló téglák, vakolat, beköltöző madarak, darazsak stb. miatt), úgy a helyiség levegőjét használó, nyílt égésterű hőtermelő-berendezésből az égéstermék egy része vagy egésze a helyiségbe áramlik vissza. Ha ez bekövetkezik, a lakásban lévő levegő szén-monoxid-koncentrációja drasztikusan megemelkedik.

A kémények **fokozott igénybevételnek** vannak kitéve (korrózió, fagy, dinamikus hőterhelés, lerakódások, stb.), emiatt az említett keresztmetszet-szűkületek előbb-utóbb óhatatlanul kialakulhatnak. Ezért elengedhetetlen a kémények rendszeres ellenőrzése, ezek során ugyanis a hibák felderíthetők, megszüntethetők, a tragédia pedig megelőzhető. A saját érdekünk tehát, hogy ne akadályozzuk a rendszeres kéményseprői **ellenőrzést, felülvizsgálatot**, szükség szerint a kémény tisztítását, és fogadjuk meg a szakember tanácsait.

A helyiségekben lévő szálló por és vízgőz szennyezi a **tüzelőberendezés** hőcserélő felületeit, ez gátolja az égéstermék elvezetését, ami szintén kedvez a szén-monoxid keletkezésének. Bár csak ötévenként kötelező a gázfogyasztó-berendezéseket szakemberrel felülvizsgáltatni, kifejezetten javasolt ezt gyakrabban, a gyártó utasításai szerint, akár évente elvégeztetni. Ez egyébként a berendezések olcsóbb üzemeltetéséhez is hozzájárul.

Új tüzelőberendezések kiválasztása során célszerű a külső levegőt közvetlenül használó, a helyiségek légterétől függetlenül üzemeltethető, zárt égésterű berendezéseket előtérbe helyezni. Ilyenek tüzelőberendezések és szakszerű égéstermék-elvezetők használata esetén gyakorlatilag kizárhatjuk a szén-monoxid megjelenését lakásunkban.

Néhány **épületgépészeti berendezés** is jelentősen rontja a tüzelőberendezés levegőellátását és az égéstermék elvezetését: konyhai páraelszívók, mellékhelyiségek szagelszívói, különböző tüzelőanyaggal üzemeltetett kéményes, nyílt égésterű tüzelőberendezések lakáson belüli együttes üzemeltetése, központi porszívó, szárítós mosógép, mobil klíma.

Leggyakoribb probléma a fokozott légzárású-, vagy utólag tömített nyílászárók, melyeknél az égéshez-, illetve az égéstermék hígításához szükséges levegő utánpótlása akadályozott. Ilyen esetekben külön kell gondoskodni a szükséges levegő-utánpótlásról.

Ha minden óvintézkedést megtettünk, berendezéseinket, épületgépészeti rendszerünket műszakilag megfelelő állapotban tudjuk, de még növelni akarjuk a biztonságunkat, akkor vásárolhatunk és használhatunk **szén-monoxid-érzékelőt**. **2013. október 15-től** a helyiség légtérétől nem független, nyitott égésterű tüzelőberendezés üzemeltetése esetén

- a bölcsődei, óvodai vagy iskolai ellátás nyújtására szolgáló,
- a vendégéjszaka eltöltésére használt,
- a személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátást nyújtó bentlakásos intézmény céljára szolgáló,
- a fekvőbeteg-gyógyintézeti ellátásra szolgáló,
- a zenés, táncos rendezvények működésének biztonságosabbá tételéről szóló kormányrendelet hatálya alá tartozó

önálló rendeltetési egység használója a tüzelőberendezés helyiségében a vonatkozó műszaki követelményeknek megfelelő **szén-monoxid-érzékelő berendezés felszerelésére és működtetésére köteles**. Amennyiben a tüzelőberendezés közösségi térben vagy vele légtér-összeköttetésben lévő helyiségekben van. A kötelezettség teljesítését, valamint az érzékelő működőképességét a kéményseprők sormunka keretében időszakonként ellenőrzik.

Továbbá ugyanígy **2013. október 15-től** a helyiség légtérétől nem független, nyitott égésterű tüzelőberendezéssel felszerelt, **új építésű épület** csak akkor vehető használatba, ha a tüzelőberendezés helyiségében jogszabályban meghatározott műszaki követelményeknek megfelelő szén-monoxid-érzékelő berendezést helyeztek el.

Fenti esetekben a kéményseprő az égéstermék-elvezető (kémény) ellenőrzése és szükség szerinti tisztítása alkalmával évente egy alkalommal elvégzi, időlegesen használt ingatlan esetében négyévente a szén-monoxid-érzékelő berendezések **meglétének, működőképességének** ellenőrzését. Ha a közszolgáltató a szén-monoxid-érzékelő berendezés ellenőrzése során hibát észlel, felhívja a használó figyelmét a szabálytalanság megszüntetésére és értesíti a tűzvédelmi hatóságot.

Miután sem a kéményseprőknek - sem egyetlen hatóságnak - sincs információja arról, hogy konkrétan mely épületeknek kell október 15-től rendelkezniük szén-monoxid-érzékelőkkel, ezért a kémények évente esedékes ellenőrzése során a tulajdonosnak kell nyilatkoznia arról, hogy neki kötelező-e felszereltetni az érzékelőt.

Az érzékelők akkor tudják betölteni kellőképpen funkciójukat, ha megbízható típust szerzünk be, azt a gyártó előírásainak megfelelően telepítjük és használjuk. Az érzékelő élettartama (általában 5 év), lejárata előtt ajánlatos lecserélni. A szén-monoxid-érzékelők használata a meglévő lakóingatlanok esetében nem kötelező, de miután életet menthet, mindenképpen ajánlott.

Javasoljuk, hogy ismerje meg a szén-monoxid-mérgezés veszélyességét, a kockázatot ne becsülje alá csak azért, mert „eddig is minden rendben volt”. **Összegzésképpen** az alábbiakat tanácsoljuk:

- Gondoskodjon arról, hogy a kéményseprők a rendszeres ellenőrzést elvégezhessek, a feltárt hiányosságok megszüntetésével együtt járó költségeket ne tekintse feleslegesnek, az a biztonság alapfeltétele!
- Rendszeres időközönként vizsgáltsa meg, hogy tüzelőberendezései megfelelőek-e!
- Körültekintően üzemeltesse tüzelőberendezéseit, mindig gondoskodjon megfelelő levegő-utánpótlásról!
- Használjon szén-monoxid-érzékelőt, válasszon megfelelő típust és tartsa be a gyártó előírásait!

Amennyiben felmerül a szén-monoxid mérgezés gyanúja (szédülés, fejfájás, rosszullét), azonnal nyissák ki az ablakokat, ajtókat, kezdjék meg a szellőztetést, gáztüzelés esetén kaposolják le a tüzelőberendezést és menjenek szabad levegőre! Mérgezés esetén hívják a mentőszolgálat munkatársait!

Szén-monoxid-szivárgás káreseményt követően az érintett égéstermék-elvezetőt (kéményt) csak helyszíni műszaki vizsgálatot követően lehet ismételt üzembe helyezni, melyet a kéményseprő jogosult elvégezni! A jogszabály betartását a tűzvédelmi hatóság ellenőrzi!

Égéstermék elvezetők (kémények) ellenőrzésével, tisztításával és műszaki felülvizsgálatával kapcsolatos tudnivalók

A kémények megfelelő karbantartása, és időszakos felülvizsgálata mindenkinek érdeke. A családi ház tüzek időnként a nem megfelelő műszaki állapotú kémények miatt következnek be, továbbá az ellenőrzések, tisztítások elvégzése egyes esetekben megelőzheti a szénmonoxid mérgezéseket és biztosíthatja energiatakarékos, kevésbé környezetszennyező tüzelést.

Olyan égéstermék-elvezető berendezés (kémény) nem használható, amelynek falába B-F tűzvédelmi osztályba tartozó épületszerkezet (pl. faanyag) van beépítve, amelynek műszaki állapota nem megfelelő, amelynél a jogszabály szerinti vizsgálatot és tisztítást nem végezték el.

Tüzelőberendezés csak olyan égéstermék-elvezető berendezéshez (kéményhez) és összekötő elemhez (füstcsőhöz) csatlakoztatható, amely arra **megfelelő** minősítéssel rendelkezik.

Az égéstermék-elvezetők (kémények) ellenőrzési, szükség szerinti tisztításának, műszaki felülvizsgálatának legfontosabb szabályai:

- a szilárd- és olaj tüzelőanyagokkal üzemeltetett tüzelőberendezéseket kiszolgáló égéstermék-elvezetőket (kéményeket) évente 2 alkalommal,
- a gáztüzelő-berendezéseket kiszolgáló égéstermék-elvezetőket (kéményeket) évente 1 alkalommal,
- a tartalék kéményeket évente 1 alkalommal

kell ellenőrizni és szükség szerint tisztítani.

A kéményseprő a sormunka keretében, az ellenőrzés és szükség szerinti tisztítás alkalmával, 4 évenként elvégzi a égéstermék-elvezető (kémény) kötelező **műszaki felülvizsgálatát**.

Ha az égéstermék-elvezető (kémény) járatában és tartozékainál az égéstermék lerakódás mértéke ezt indokolja, akkor a kéményseprő gyakoribb ellenőrzést és tisztítást állapíthat meg.

Az olyan égéstermék elvezetőt (kéményt) is, amely a tartalék fűtés célját szolgálja (tartalék kémény), és üzemképes állapotban van, de nincs rácsatlakoztatva tüzelőberendezés, évente egy alkalommal ellenőrizni kell és szükség szerint a tisztítását is el kell végezni az üzemképes állapot fenntartása végett.

A tulajdonos a közszolgáltató részére írásban bejelentést tehet arról, hogy ingatlana időlegesen használt ingatlan. Ezen ingatlanok esetében az ellenőrzést, szükség szerinti tisztítást és felülvizsgálatot 4 évente kell elvégeztetni.

Nem kell ellenőriztetni, felülvizsgáltatni, tisztíttatni a használaton kívüli égéstermék-elvezetőt (kéményt), viszont ebben az esetben az összes nyílását (bekötő és tisztító nyílásait) be kell falazni, vagy nem éghető anyaggal tömören, hézagmentesen lezárva kell tartani.

Továbbá nem kell felülvizsgáltatni az épített cserépkályha, kandalló, kemence csak bontással oldható összekötő elemét és annak bekötő nyílását.

Fontos megjegyezni, hogy helyszíni műszaki vizsgálatot kell kérni a kéményseprőtől:

a) égéstermék-elvezető (kémény) használatba vételét megelőzően

- újonnan épített vagy szerelt, felújított, átalakított égéstermék-elvezető (kémény) esetében.
- használaton kívül helyezett vagy tartalék (biztonsági) égéstermék-elvezető esetében, vagy
- tüzelőanyag váltás, tüzelőberendezés csere esetében, valamint

b) meglévő égéstermék-elvezető bontása, funkciójának megváltoztatása, használaton kívül helyezése vagy az égéstermék-elvezetőt érintő átalakítás, felújítás végrehajtását megelőzően.

A kéményseprő közszolgáltató a kötelező műszaki vizsgálatok eredményéről készített nyilatkozatát a megrendeléstől számított 15 munkanapon belül köteles átadnia a megrendelőnek. Lakóhelyiségek vagy állandó tartózkodási célt szolgáló helyiségek - kivéve az időlegesen használt ingatlanok - fűtési célt szolgáló tüzelőberendezés cseréje esetén, fűtési szezonban (október 15. és április 15. között), a közszolgáltató a helyszíni vizsgálatot megrendelést követő 2 munkanapon belül elvégzi és a nyilatkozatot legkésőbb a vizsgálatot követő munkanapon kiadja.

A kéményseprő közszolgáltató köteles

A közszolgáltató az időszakos ellenőrzés és a szükség szerinti tisztítás időpontjáról legalább 8 nappal korábban értesíti az ingatlan használóját. Amennyiben ez nem megfelelő, úgy második időpontot jelöl meg a közszolgáltató, és tájékoztatja az ingatlan használóját, tulajdonosát a közszolgáltatás ellátásának ismételt megghiúsulása esetén annak napjától számított 30 napon belüli igénybevételenek kötelezettségéről. Ennek elmulasztása esetén a közszolgáltató a tűzvédelmi hatóságot értesíti.

Az időlegesen használt ingatlanok esetében az ellenőrzés esedékességéről az adott év első negyedévében az ingatlan tulajdonosát írásban tájékoztatja.

Az ellenőrzések elmulasztásáról a közszolgáltató értesíti a tűzvédelmi hatóságot.

Az ingatlantulajdonos és ingatlanhasználó köteles

A kéményseprői közszolgáltatást igénybe venni, ha olyan tüzelőberendezést üzemeltet, amelyhez égéstermék-elvezető (kémény) csatlakozik, vagy tartalék égéstermék-elvezetőt tart fenn.

A kéményseprő munkájának ellátását lehetővé tenni és ehhez a szükséges feltételeket biztosítani.

A közszolgáltatásért járó díjat megfizetni.

A műszaki vizsgálatot a fenti esetekben megrendelni.

Amennyiben a közszolgáltató a karbantartás során élet- és vagyonbiztonság közvetlen veszélyeztetését észleli, úgy az üzemeltetést azonnal befejezni, és haladéktalanul intézkedni a szabálytalanság megszüntetésére.

Ha a feltárt hiba, hiányosság, szabálytalanság az élet- és vagyonbiztonság közvetlen veszélyeztetésével nem jár, úgy a szabálytalanságot legkésőbb a következő ellenőrzés időpontjáig megszüntetni.

Azok az állampolgárok, akik a közszolgáltató időszakos ellenőrzését és az égéstermék-elvezetők (kémények) szükség szerinti tisztítását nem teszik lehetővé, bírságra számíthatnak. A bírság mértéke 5 000 – 30 000 forintig terjedhet.

Az ingatlantulajdonos és ingatlanhasználó joga

Amennyiben a kéményseprővel **(közszolgáltatóval) kapcsolatban panasz merül fel**, az ingatlan tulajdonosa vagy használója, mielőtt a katasztrófavédelemhez bejelentést tesz, köteles igazolható módon a kéményseprő közszolgáltatóhoz, vagy az ellátásért felelős **önkormányzathoz fordulni.**

Egy kis odafigyeléssel megelőzhetőek a tragédiák, készüljünk fel a fűtési szezonban jelentkező veszélyforrásokra!